

Fæstestedet i Besiddelse nu skulde gjøres til en skreven Ret; thi jeg kom i samme Dieblisk til at erindre, at den ærede Ordfører under første Behandling af denne Sag netop særlig fremhævede, at det var afdøde P. G. Bang, som først havde indført Fæsteactionerne, og jeg havde derfor ikke troet, at han skulde blive paaberaabt som Forvar for, at der tilkommer Fæstefamilierne eller Fæsternes Efterladte Ret til at faae Fæstestedet i Fæste. Hvad Paaberaabelsen af afdøde Lehmann angaaer, da er han saa nylig kaldet bort, at jeg ikke her kan føre det over mit Sind at udtale mig angaaende den Betydning, der maa tillægges hans Udtalelser om disse Forhold navnlig i sidste Rigsdagsforsamling, men jeg skal føie til, at det skulde glæde mig, om den ærede Ordfører, som har taget disse Udtalelser af Lehmann, som han fremhævede, til Indtægt og saa vilde tage andre Udtalelser over andre Forhold af afdøde Lehmann til Indtægt, og føie sig opfordret til at rette sin politiske Virksomhed efter saadanne Udtalelser af afdøde Lehmann. Den 4de Autoritet, som den ærede Ordfører paaberaabte sig i Gaarsmødet, var en nulevende Landssthingsmand; men med al Agtelse for denne Landssthingsmand tror jeg dog ikke, han gjør Paastand paa at blive anseet for en saadan usejlsbarlig Autoritet, at han ikke skulde kunne erkjende, at der om Rigtigheden af flere Sætninger, som han udtaler, fra anden Side kan reises Indvendinger, og at der i alt Fald kan føres Forhandlinger derom, og da jeg antager, at der muligt om end ikke i denne Sag, hvad jeg dog haaber, saa dog senere i Fremtiden kan blive givet ham Leilighed til yderligere Udtalelser, hvoraf det kan fremgaae, at hans citerede Udtalelser ikke kunne tages til Indtægt for saadanne Paastande, som ligge til Grund for Ændringsforslagene under Nr. 24 og 25, skal jeg for Dieblisket ikke indlade mig videre herpaa. Jeg skal hermed slutte mine Bemærkninger og kun erklære, at jeg i Genhold til, hvad jeg har udtalt, maa stemme navnlig mod Forslagene under Nr. 13, 24 og 25, og at jeg ogsaa vil stemme mod Lovforslagets § 7, saaledes som den nu foreligger, men at jeg, selv om den skulde blive vedtagen, dog ikke derfor vil

stemme mod Lovens Overgang til 3die Behandling, fordi jeg haaber, at disse Forhandlinger ved denne 2den Behandling ikke skulde blive de sidste, og at der under en senere Forhandling om denne Sag maa blive Leilighed til enten at faae Lovforslaget forandret eller ialfald at komme til en saadan Udvikling af Sagen, at den i en senere Samling kan blive optagen, jeg vil haabe af den høitærede Regjering, men ialfald, om dette mit Haab skulde skuffes, da ved privat Initiativ, saa at man ikke brat forlader den Vej, som man har søgt at gaae ved dette Lovforslag, men vil have Taalmodighed til endnu en Tid at forsøge den og det paa en Maade, som kan give Ud sigt til, at de modstaaende Anskuelse kunne finde Hvil og Forening i et endeligt Lovforslag.

N. Andersen: Naar der under disse Forhandlinger og saaledes ogsaa af den sidste ærede Taler er gjort store Anstrængelser for at fremhæve, at Fæstefamilierne ingen Ret have til at blive ved Fæstestedet udover Fæsterens Død, saa kunde man fristes til at svare paa disse Udhøvelser med den høitærede Ministers Udtrængning ogsaa til den ærede Ordfører, nemlig at man kunde spare sig denne Uleilighed, thi det vidste man iforveien. Vi vide jo meget godt, at Fæsteren ikke i Kraft af den bestaaende Lovgivning kan fremtvinge et nyt Fæste for sine Børn af vedkommende Fæstested, og dette gjøre vi slet ingen Paastand paa. Men man er dog i mange Tilfælde tilbøielig til at tillægge et Forholds Velde nogen Betydning, og det lader sig dog ikke benægte, at mange af Fæstefamilierne gennem Aarhundreder have siddet paa Fæstestederne, uden at man endnu i Praxis i nogen stor Maalestok har begyndt paa at drive dem derfra. Jeg veed derfor ikke, hvorfor man gjør disse store Anstrængelser for at benægte dette i Theorien, naar man dog i Praxis erkjender, at det bør være saaledes, thi saaledes er det i Virkeligheden. Det kan dog heller ikke frakjendes al Betydning, naar en Mand som Landssthingsmand Brock, saaledes som det oftere er blevet citeret, i Udtrykkene i Forordningen af 19de Marts 1790 seer en Rettighed for Bondestanden, thi Bondestanden er dog